

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINECA.

Pretulu abonamentului:

Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.
" " " " " jum. anu 2 „ 50 „
Pentru Romani'a si strainetate pe an 14 franci
" " " " " j. a. 7 franci

Pretulu insertiunilor:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondintiele sè se adreseze la Redac-
tiunea dela

„BISERIC'A si SCÓL'A“

Er banii de prenumeratiune la

TIPOGRAFIA DIECESANA in ARAD.

Christos a inviiatu!

Di mare, di de bucuria si serbatóre a serbatoriloru este diu'a Inviiării Domnului.

Lumea crestina serbéza astadi evenimentulu celu mai mare, ce l'a vediutu omenimea: triumfulu luminei asupra intunerecului, triumfulu abnegatiunei asupra pecatului si slabitiuniloru naturei omenesci, indurarea dumnedieésca, pusa in servitiulu omului, pentrucá prin acést'a se-i arete calea, pre carea sè-se inaltie la demnitatea de domnu si stepanu preste lume si preste sene.

Se bucura astadi intréga lumea crestina.

Toti suntemu inspirati de nesce semtieminte superióre semtiemintelor, ce le avemu in dilele de rendu.

A inviiatu Domnulu, popóreloru bucurati-ve, pentruca prin inviiarea lui s'au sdrobotu lantiurile intunerecului, s'a sigilatú divinitatea principiiloru si invetiaturiloru depuse in evangelia, — si s'a constatatú in modulu celu mai evidentu, ca Dumnedieu a fost Acel'a, pre care omulu la restignitu pre cruce, si carele s'a datú insusi pre sene mortii, cá prin mórtea lui se ne rescumpere pre noi din robii'a mortii.

Este lungu sirulu secliloru, de cand lumea serbéza acésta di mare, suntú multi anii, de cand ómeni in acésta di se saluta cu cuvintele, prin cari s'a semnalatu triumfulu crestinatátii: „Christos au inviiatu.“

Multi suntú inbunatatirile, cari au emanatu pentru omenime din acestu triumfu. Printrensulu s'a produsu cultur'a si civilisatiunea popóreloru.

* * *

Lumea este inse lume, si omulu este omu.

A invetiatu multe, de cand este pre pamentu, invetia, si se perfectiónéza continuu. In o privintia inse se pare, ca atát in trecutu cât si astadi nu voiesce se-intieléga, si se-si pricépa interesele. Omulu cu mintea lui sparge muatii, cutriera tieri

si mări, invinge, si stepanesce puterile naturii, este slabu inse, cand vine vorb'a de a-se invinge si stepaní pre sine.

Christos a suferitu pre cruce, pentrucá prin suferintiele lui se ne mantuiésca de consecintiele pecatului isvoritu din patim'a omenésca, si totu de odata sè se faca pre sine pilda viia, icóna neperitória, cum se infrangemu si noi ómenii patimele nóstre.

Omulu inse este tare departe de acestu stadiu.

Acést'a este apoi caus'a, de bucuri'a nóstra de astadi nu este acea bucuria adeverata, carea inaltia si edifica pre omu; ci mai multu numai o bucuria, provenita din datina, ca asia ne-amu treditu din mosi stremosi, cá in diu'a Inviiării Domnului se ne semtiemu mai bine, ca in celelalte dile ale anului.

* * *

Este unu lucru naturalu, ca ideile si faptele mari insufletiescu numai pre acei'a, cari au lucratu si au sacrificatu pentru realisarea loru. Naturalu este dara, ca adeverata bucuria póte se semta astadi numai omulu, care a traitu si a lucratu in spiritulu ideiloru mari ale crestinatátii.

Crestini suntem, si ne numimu toti, si multe fapte crestinesci vomu fi facendu. Aceste multe se intuneca inse prin alte multe, in cari lasandu la o parte acele principie sublimate lasámu fráu liberu patimei si patimelor, cari ne orbescu, si cari au produsu, si producu resboiulu dintre noi.

Ne intelnimu astadi ca si ieri. Ne salutámu cu salutarea crestinatátii, zembimu, si dóra si credemu, ca ne bucurámu unulu de vederea celuialtu, dar inim'a la multi dintre noi póte ca este cuprinsa cu totulu de alte ganduri, de cum sunt acelea, pre cari le aretámu, prin semne esterióre.

Acést'a se fia óre crestinatatea nóstra? si cu o astfelu de crestinatate, se credemu óre, ca vomu poté merge inainte?

Nu se pôte un'a, cá acést'a. Neamulu omenescu are astadi inaintea sa istori'a trecutului profana si crestina. Nu este casu inse in acésta carte deschisa, in carele din patima si din animositati se fi esitu vre odata ceva bunu; din contra acésta carte ne spune, ca totu ce s'a facutu bunu in lume este rezultatulu unui sacrificiu.

Nu scimu, ce se dicemu. Faptu este inse la noi, ca nu in totu loculu si nu totdeun'a ne place a aduce sacrificiele, ce trebue se le aducemu. Suntem pôte ca pré zelosi, si voimu toti se facemu fapte mari. In acelasi timpulu inse se pare, ca ne dóre, daca unu'a dintre noi i-a succesu a face cev'a nu pentru sene, ci pentru noi, si in temerea nóstra cá nu cumv'a sè se inaltie, sarimu cu totii asupra lui, se-lu inegrimu, si dóra chiar se-lu descuragiãmu. Din gura toti suntem mai harnici si mai viteji, decât densulu. Facemu planuri mari, profesãmu idei inalte, ne-amu apucã odata de tóte, pentruca mane se ne potemu scusã cu idei si planuri mari lucrurile cele mici, pre cari ar fi trebuitu se le facemu, dar le-amu neglesu.

Intre astfelu de impregiurãri, este pré naturalu, nu potemu progresã, ér ne progresandu nici dilele mari, cum este si diu'a de astadi, nu ne potu aflã dispusi de o adeverala bucuria.

Negre au fost Pascile romanulu in trecutu; negre sunt ele si astadi pentru romanulu, care semte romanesc, si prevede, ca unde potu se ne duca stãrile de astadi cu unu rosboin continuu intre noi si cu unu modu de lucrare provenitu mai multu din animositati, din ambitiune, seau chiar vanitate personala, decât din o gandire calma si intieptiune de viétia. Ne iubimu dóra pré multu pre noi, si nu intielegemu, ca nu ne potemu iubi atunci, cand nu iubimu poporulu, din carele facemu parte.

Idei multe, care de care mai mari si mai sublime, vorbe late si frumóse dicemu cu totii, si audimu dela toti. Cand vine vorb'a inse, ca -a ceste idei si vorbe se le prefacemu in fapte — ne retragemu unulu câte unulu, si daca a remasu vr'unu netericitu, carele se mai faca câte cev'a, si se e-secute din aceste idei, atunci de multe ori aude atâtea, încât multa fãria trebue se aiba, cá se remana la postulu seu, si se-si continue lucrarea.

De aci provinu apoi tóte peccatele si tóte necazurile.

* * *

Se lasãmu inse la o parte aceste necazuri.

Parol'a dilei de astadi este: „se iertãmu tóte pentru Inviiare, si unii pre altii se ne imbratisiãmu.“

Sminte avemu cu totii, pentruca a smintí este lucru omenescu si ómeni suntemu cu totii; ér in a iertã si a portã unulu slabitiunile altu'a

se manifesta mai pre sus de tóte valórea si demnitatea omenésca.

Romanulu are inima mare, iérta multe, si suntemu siguri, cuvintele biserice de astadi ne voru face, ca multe se iertãmu unulu altu'a, si bine vom face, de vomu urmã astfelu. Mai grea ne va fi inse partea a dóu'a. Tare ne tememu, ca precum in trecutu, asia nici astadi nu ne vomu scí, se ne imbratisiãmu unulu pre altulu cu iubirea, ce trebue se fimu inspirati facia de poporulu si biseric'a nóstra, cá uitandu animositãtíle de ieri, si calcandu-ne pre inima, se ne infrãunãmu slabitiunile personali, si se ne inspirãmu numai de lucruri, cari ne voru face se sporimu in bine in viétia nóstra privata si publica.

Pôte ca ne va cadé greu acést'a. Ori ne va cadé greu, ori ne va cadé usioru — acést'a este unic'a cale, prin carea si noi vomu poté se ne inaltiãmu cá poporu si cá biserica din mórte in viétia.

Nu voimu a invetiã pre nimenea. Toti suntemu versta. Toti potemu cunósce, si cantari impregiurãrile. Se ne curatimu inse semtirile, si se vedemu pre Christosu strelucindu, cá prin lumina Inviiãrii lui se potemu face mai multa lumina viétia in faptele si pornirile nóstre, — ca astfelu pre viitoriu se ne potemu gasí si salutã intre impregiurari mai bune cu sublimelne cuvinte: „Christos au inviiatu.“

Asilurile de baeti.

In numerulu trecutulu am aretatu pe scurtu necesitatea asilurilor de baeti, aruncandu o privire totodata si asupra istoriculu lor.

Se vedemu acum'a încât ne privesce institutiunea acést'a moderna pre noi romanii?

Poporulu romanu erã cunoscutu lungu timpulu de unu poporu religiosu, poporu cu fric'a lui Dumnedieu, prin urmare poporu blandu, care e capace de a influentiã multu intru nobilitatea simtiemintelor la popórele cu cari traesce. Optimistii credu cá treb'a si astadi stã asiã, dar se fôrte insiela. Poporulu romanu nu mai este acel'a, care a fostu in trecutu; poporulu romanu degeneréza pe di ce merge atât corporalmente, cât si spiritualmente.

Nu sum pessimistu, nu am pierdutu speranti'a, nu mi-a slabitu credinti'a se mai existe odata unu poporu romanu demnu de poporulu classicu, acaruia sciintia si acaruia arte o admira lumea intréga; din contra, totdeun'a sum plinu de insulfetire, de câteori cugetu la venitoriulu frumosu, la venitoriulu maretu ce ar poté si ce trebue sè aiba némulu romanescu. Inse datele statistice nisunt pré deplinu dovéda cá nu acésta cale ne va conduce spre fericire.

Timpurile vechie, cari astadi le numimu crude si barbare, erau cu multu mai corespundietorie moralei, vietiei familiare. Ómenii traiéu viétia simpla, primitiva, dar se ocupau mai multu de cele dumnedieesci. Astadi traimu o viétia mai complicata, avemu multe lipse intaritate; prin lă-tirea fabriceloru si a masineloru au devenitu sute si sute de mii de ómenii la sapa de lemn. Sanctuariulu familiei e atacatu in modulu celu mai drasticu si lupt'a amara pentru esistintia nu-i érta sè se ocupe cu educatiunea baetiloru.

Bietulu romanu ca sè se asigureze peste érna macaru de malaiu, indata ce se apropia secerea, si-ia straiti'a si sumanulu si se duce siepte hotare se lucre in simbria la alte némuri. Apoi ca se castige mai multu si-duce cu sine si muierea si pruncii cari sunt mai marisiori, éra baetii mai neputinciosi remanu espusi eventualitatiloru.

Dar câte si câte sate intregi remanu góle pe timpulu cand tiene secerea! . . . .

Si aici n'ai vreunu espedientu, pentruca in fine omulu are lipsa de malaiu si in satulu lui nu capeta lucrul, deórece domnulu de pamentu luera cu masina.

Se luàmú inse si positiunea acelor'a, cari nu sunt constrensi se-si cerce lucrul prin alte tienuturi, cari capeta ocupatiune in satu; ba se mergemu mai departe, se luàmú casulu celu mai bunu, se luàmú positiunea, traiulu acelorú ómeni, cari nu sunt de feliu avisati se lucre la straini!

Poporulu romanu e unu poporu economu, traesce din economia, prin urmare mai tóta viéti'a si-o petrece afara la campu.

Apoi daca parintii nu sunt acasa tóta diu'a, ce se póta face cu bietii baeti? O parte i duce cu sine. inse in casulu acest'a séu parintii sunt impedecati, nu potu se lucre cam ar trebui, séu baetii sunt espusi la sute si mii de nenorociri si pericle.

Alta parte i lasa sub paz'a, sub ingrigirea unoru barbati séu muieri, cari nu mergu la lucru ci remanu acasa in satu. Inse daca vom luá în considerare, cà numai acei'a remanu acasa, cari sunt nepotintiosi atât spiritualminte, cât si corporalmente, trebuie se ne convingemu cà mai multu strica, decât folosescu.

O a trei'a si insemnata parte din parintii mai seraci i inchide pre baieti in chilia, de comunu necorespundietoria recerintiloru higienice, si i lasa singuri. Acest'a e peccatulu celu mai mare contra bietiloru baieti nevinovati.

Aici este cauza, cà mortalitatea prunciloru e mai mare, — amu poté dice infioratória, — in partile locuite de romani, aici este caus'a, cà o mare parte din „inteligenti'a“ nóstra numai cu numele e inteligenta, nefiindu-i desvoltata, nobilitata inim'a a laturea cu mintea.

Astadi scólele medie nu mai sunt instituite de educatiune, ba chiar nici scólele elementarie. Dar tocmai se fie, ce educatiune potu dá institutele streine romanului, care are alta limba, alta religiune, alte datine? . . . .

Pe langa aceea scimú, cà educatiunea, desvoltarea inimei, ce intentionámú accentuandu necesitatea infintiarrii asiluriloru de baeti, numai atunci póte se aiba resultatu, daca o incepemu de timpuriu. Cu atât mai vertosu trebuie se plantámú de timpuriu in inimele baetiloru simtiulu religiosu si simtiulu nationalu, fara cari romanulu — se aiba macaru cât de frumósa cultura intelectuală — devine sarcina némului seu.

Si daca vomu cugetá, cà tóte acestea reutati le potemu incunjurá prin infintiarea asiluriloru de baeti, intru adeveru trebuie se ne mahnimu in sufletele nóstre pentru indiferentismulu care lu-manifestéza publiculu romanu facia de acésta institutiune.

Pré Santi'a Sa. Episcopulu nostru diecesanu, in contielegere cu Veneratulu Consistoriu, a sciutu se apretiuésca importanti'a acestoru asilari, adresanduse prin unu cerculariu catra toti inspectorii de scóle se staruésca intru popularisarea loru la némulu nostru romanescu, inse pana acuma fara resultatu.

Ce póte se fie caus'a adeverata nu sciú, dar sciú, cà infintiarea asiluriloru o-amu poté incepe macaru de cu tóamna, de órece avemu unu numeru frumosiulu de invetiátorie cari tóte sunt bine crescute, si nu le-ar trebui alta ce de cât peste véra unu cursu supletoriu de antropologia si higiena. Ér in scólele de fete ar poté se propuna provisoriu barbati.

Si infintiarea asiluriloru nu ne-ar caus'a multa truda, pentruca si poporulu este convinsu despre necesitatea loru, prin urmare e gat'a se si sacrifice pentru ele dupa potintia.

Séu dóra nu sunt chiar si astadi destui parinti, cari tramitu si pre baetii de 3—4 ani la scóla se nu li fie spre greutate, spre incomoditate in lucrulu loru, si ca se fie sub paza mai segura? . . . .

Invetiatoriulu firesce nu-i indetoratu, ba in interesulu invetiamentulu nici nu-i ertatu se primésca baeti mai josu de 6 ani, atunci apoi parintii fie cât de seraci, i platescu ceva, si éca! e impedecatu si invetiamentulu?

Cugetati asupra impregiariloru acestor'a, onorati preoti si invetiatori ai némului romanescu, convingetive odata, cà numai insufletirea vi lipsesce se infintiati asemenea asiluri, cari voru fi unu pasu gigantic pe calea, pe care purcediendu „mai alésa natia pre pamentu nu va fi inaintea natiei romanesci.“

Curierul literariu

Sumariu: Din istoria tipografiei romane. Relatiunile probabile ale tipografiei romane. Museulu Plantin-Moretus de la Anvers si literile slavone. Cartea de Rugaciune, de P. S. S. par. Mechisedek, editata de libraria Sococu. — Greutatile si indoilele „scrisorii pe romanesce.“

O lucrare de capetenie si in strensa legatura cu istoria literaturii si civilizatiunii romane ar fi o amenuntita cercetare a tipografiei in tierile nostre, dela infintierea primelor tescuri tipografice, cari au functionata in Tiér'a Romanésca si in Moldov'a si pana la actualele mari stabilimente, cari lucréza adi cu mai tóte perfectionarile usitate si in Apusu.

A face istoria tipografiei romane in ultimele trei secole este, in parte, a face istoria cartiloru bisericesci, cari s'au tiparitu in tiéra de la finele secolului XVI si pana la inceputulu secolului nostru, cand numerulu cartiloru profane intrece pe acel'a alu cartiloru bisericesci. La noi mai multu de cât in apusu, calugarii adusera si facura se propasiésca art'a tipografica. Dintre mireni nu vedemu mai pe nici unulu care, in mesur'a artei tipografice romane din secolele trecute, se póta purtá numele de parinte alu tipografiloru romani, de Aldi, Dolet, Estienne, Elzevir séu Plantin ai artei tipografice de la Dunare si Carpati.

Antim Ivirénulu, neobositulu muncitoriu in ale tipariului, merge in fruntea acelor'a, cari au ajutatu artei tipografice a se asiediá bine in tierile romane. Inaintea lui si dupa tragic'a lui mórté, mitropolitii Moldovei si Tierii Romanesci facura fie-care, dupa vremuri si dupa puteri, tota ee le fu la indemana pentru a incetatiéni bine art'a tipografica in Iasi, in Bucuresci, la Tergoviste, la Remnicu, la Snagovu, la manastirea Némtiului si intr'alte parti.

Cât erau inse de primitive midilócele, de cari dispuneau! Câte greutati biruiau si câta rebdare aveau primii nostri lucratori tipografi in *strengerea si compunerea voluminóseloru Cazanie, Psaltire si Pravoslavnice marturisiri!* Câte deosebire intre tipografi nostri bisericesci din secolele trecute, si contimporanii loro de prin tierile apusului, acei'a ale caroru nume le scriserámu mai sus.

Ceea-ce este ciudatu si nu se póte lesne esplicá, ceea-ce va intrigá de siguru pe viitorulu istoricu alu tipografiei romane vechi va fi urmatoriulu faptu la care ne gandema anula trecutú visitandu la Anvers (Belgi'a) museulu tipograficu facutu de orasiu in chiar casele unui'a din cei mai mari tipografi ai vremuriloru trecute, tipografulu Plantin (1514—1589). Cum se face, ne diceamu noi admirandu minunatele bogatii tipografice ale acestui muzeu, cum se face ca aci, in Belgi'a, vechile caractere séu litere slavone suntu multa mai frumóse si mai cetetie, de cât acelea cari au servitu calugariloru nostri tipografi la impresiunea Cazanieloru si Pravileloru de totu feliulu? Acestea din urma suntu totu o apa, cum dice poporulu; literile suntu inecate si indistincte; cetirea loro obosese si cere cercetatoriulu o atentiune din ce in ce mai incordata pentru a esi la limanu. Din contra, caracterele slavone ale stravechei tipografii *Plantin-Moretus* s'ar crede turnate eri, atât suntu de bine si de frumosu facute, despartite si citetie chiar in castiele loro.

Visitamu museulu Plantin cáci audisemu si cetisemu adesea cá relatiunile acestei celebre imprimerii se intinsesera peste intrég'a Europa, ba inca, in Asi'a Minora, Plantin si ginerele seu Moretus tramiteau

biblii tiparite cu litere arabe. Corespondinti'a acestoru mari editori cu tóte tierile se pastréza adi in intregimea ei prin diferitele sáli ale museului si in biblioteca tipografiei. In scrisorile lui Plantin si mostenitoriloru sei, cáci tipografi'a a tienutu si a lu cratu de la 1555 si pana la 1867, celu care va scrie istoria tipografiei romane va avea de siguru nu putienu de spicuitu. Repet: Plantin turn'a caractere slavone, si nu credu se le fi tarnatu numai pentru trebuintiele tipariului seu, ci si pentru esportu, pentru vinderea loro acolo unde tóte scrierile se imprimau cu aceste caractere, adeca in diferitele State ale Europei orientale.

Relatiunile lui Plantin din Anvers cu modestii tipografi dela „trei Ierarchi“ din Iasi, séu cu cei din Tergoviste ar parea la prim'a vedere imposibile. Scim acést'a si ne esplicámu tém'a ce resimtu multi din studiosii nostri, cand li se presinta si li se lamurescu o legatura óre-care intre istoria tieriloru nostre si istoria altoru tieri departate. Credinti'a ce ni se da inca din instructiunea liceala ca putiene si fórté putiene au fostu relatiunile nostre de ori-ee natura cu Occidentele, cu capitalele cele mari ale Europei, ne face se ne convingemu de tari'a unei afirmatiui ca cea urmatóre: intre noi si celelalte popóre a fostu totdeúu'a unu feliu de zidu ca acel'a alu Chinei, care ne-a despartitu pe unii de altii. Acést'a nu se dice lamuritu in istoriele si in celelalte scrieri clasice ale autoriloru romani, dar reiese pe nesimtite si ca mai multa putere din tacerea profunda ce se pastréza asupra relatiuniloru nostre cu streinatatea si precedintele trei secole.

A dice adi bunióra, ca a esistatu o legatura mai multu séu mai putienu strensa iatre miscarile politice ale Moldovei si tierii Romanesci si intre acelea ale unoru tieri chiar departe din Apusu séu de la Nord; a pretinde ca curentulu mai multu séu mai putienu intens alu civilizatiunii in tierile nostre erá provocatu, adausu si micioratu de curentele de civilizatiune pornite de peste nóue mári si nóue tieri; a crede ca artele romane din secolulu XVIII, ca propasirea si natur'a loro se tienu in legatura infima cu artele altoru tieri: a scrie, cum facurámu noi sus, ca intre tipografi'a Plantiniloru si tipografiile romane trebuie sé se fi nascutu relatiuni mai multu séu mai putienu numeróse — acestea tóte va se dica adeseori a speria pe cei cari te asculta si cari nita lesne istoriculu adevera probatu de Ranke si de multi mari istorici: exista unu curentu de viéti'a care se stabilese fatalminte de la poporu la poporu.

Ori cum ar fi inse, si pentru a reveni la subiectulu ce ne preocupa cáta deosebire din puactulu de vedere tipograficu intre o carte tiparita in 1650 si o alta lucrata adi in 1885. Asia bunaóra, pentru a remané pe terenulu bisericescu, ca se intielegemu distanti'a percursa de tipariulu romanu dela aducerea lui in tiéra si pana astadi, n'avemu decât a esamina unulu din acele venerabile céslóve editate la Remnicu, la Bucuresci séu la Iasi si pe urma *Cartea de Rugaciuni* a P. S. S. episcopului de Romanu, parint. Melchisedek, lucrare editata de libraria Sococu. Ce deosebire in modulu de esecutiune, in asiediarea si asiediarea si alegerea caracteriloru, intr'anu cuventa, in estetic'a si lucrulu celui dintaiu si celui de alu doilea!

In ceea ce inse *Cartea de Rugaciuni* ce avemu inainte-ne se asémána cu cele vechi e in textulu rugaciuniloru, in limb'a intrebuintiata de autoru si ia-

torsaturile frasei eminaminte romane. Fara a se servi decât de 10—15 vorbe noi (respectu, stima, orizonu, etc. etc.) P. S. S. par. Melchisedek a reusitu a intocmi rugaciunile cu o limba adeveratu romanésca, totu atât de bogata si totu atât de mladiósa ca si ori ce alta limba neolatina.

Limb'a acestei *Carti de Rugaciune* sprigine fórte tes'a pe care, nu odata ei in dese renduri am lamurit'o in acestu *Curieru*, si anume: scriitoriuu s'eu oratorulu romanu potu, fara a semti trebuinti'a neologismeloru adese ori ridicule, se esprime in betran'a limba a stramosiloru sentimentele cele mai variate si cele mai delicate, frasele cele mai frumóse. Acest'a-i stilulu care convine atât scriitoriloru profani, cât si mai cu seama scriitoriloru si oratoriloru religiosi. Studiend din acestu punctu de vedere *Cartea de Rugaciuni* a P. S. S. par. Melchisedek, multi din preotii nostri s'ar desbar'a cu incetulu de mani'a ce au de a preschimbá viuele si impodobitele cuviate din vechiele carti bisericesci cu neologismele la moda. Atunci n'am audi pe unii dicendu anu „Tatalu nostru carele *domiciliédi* in ceruri, etc. etc.“ ér pe alti nedandu-si de multe ori bine sém'a de adeveratulu intielesu alu unei vorbe noi, lungi si sonore, si intrebuintiandu-o acolo unde nu te ai acceptá s'o ga-sesci.

Rivarolu, unulu din spiritaalii scriitori francesi din secolulu trecut, scriá intr'unu rendu, ca „limb'a e unu instrumentu, ale carui siurupuri nu trebuie, din pricin'a mestesiugariului, se scartiaia nici odata.“ Rivarolu dicea aceste cuvinte si punea acésta trebuinciósa conditiune a frumsetiei stilului in ochii scriitoriloru tiei sale, cand limb'a francesa, intr'adevera sjansa in dilele lui Rivarol, la cea mai admirabila desvoltare, manuita de scriitori nainte ca ror'a mergea Voltaire, erá si este tocmai ca instrumentulu ale carui siurupuri nu scartie nici odata, cand mesitesugariulu lu-manuiesce cu pricepere si destoinicia.

Ce face inse mestesiugariulu consciintiosu care are in manile lui instrumentulu altoru limbi? Cum reusiesce elu a face ca siurupurile cele inca nu bine potrivite ale instrumentului, se nu scartie si se nu faca pe celu ce aude scartieiturile se fuga departe de asemenea sunete si sgomote care i-dau prin dinti? Ba inea, ce face neajitulu mestesiugariu, cand siurupurile nu voru se mérgea de locu?

Asemenea chinutóre neajunsuri s'au intemplat si se intempla inca acelor'a, cari manuescu instrumentele nuoi s'eu imperfecte, acelor'a cari scriu intr'o limba tenera, inca nehotaríta, cu capitalu micu de intorsaturi, aduceturi si asiediari de frase si de locutiuni.

Care e, bunaóra, scriitoriuulu romanu care celu putienu odata cand ié pan'a in mana, se nu se fi opritu dreptu in locu si se nu fi cantatu vorb'a s'eu aducetur'a romanésca a ideei care resarise in mintea lui? Cine nu s'a intrebatu de mii de ori: fi-vor romanese rendurile ce scrisei; intielegele-vor si cei cari nu scin alte limbi straine, si daca vre-unlu din acei betrani scriitori ai tieriloru nóstre ar fi se cetésca cuventarea mea, recunósce-vor intrens'a, cu schimbarile aduse de vremuri, limb'a de densii atunci vorbita si scrisa? —

Ferice de celu care, la aceste ostenitóre si pentru multi nedeslegate intrebari, va gasi responsurile cele adeverate, si biruindu pedec'a, va trece inainte continuandu cu credinti'a ca suntu romanesci cuvintele lui, ca romanésca e hain'a ideiloru sale! Éca unu

scriitoriu carui'a Minerv'a i-a surisu din nascere; elu nu va cunósce muncile „scrisórei pe romanese“ *les affres du style*, cari chinuieu pe frantiuzesce pana si pe adencu-observatoriuulu Flaubert; nimicu nu e nodu si incurcatura in fati'a lui, ér scartieiturile „instrumentului“ care geme la audiulu lui intocmai ca „flasi-netele si orgele de Barbari'a“ elu le judeca póte dreptu melodióse accente.

Cel'a inse care nedusi'a dupa responsulu cuvenitu intrebariloru de mai sus; cela care inainte de a pune pe harthia fras'a romana se silesce a-si aduce aminte ce au disu scriitorii cei mari, ce dice poporulu, cum spone tieranulu, se trudesce multu si, nu odata, ei de diecimi de ori, remane totu in indoiéla, totu in obositóre nedomirire. Cutare scriitoriu, autoritate, serie intr'unu feliu, celalaltu merge in piedisi cu celu diataiu, poporulu nu face si nu dice nici ca unulu nici ca altulu. Alege deci! Cine are dreptate?

Nu credu se fia, adi, in starea actuala a filologiei europene, limba care, prin nemarginit'a ospitalitate ce da noiloru cuvinte si noiloru aducetori de frase, se fie mai indoiósa si mai grea decât limb'a nóstra. Sciti cum se presinta adi edificiuulu limbei romane in ochii scriitoriloru sei? Intocmai ca unulu din acele neprasnice hanuri ale Elvetiei s'ea ca un'a din acele pravalii ale industriei apusene; si in unele si in altele intra, se plimba, conacescu si adese ori se acioleza pentru totdeun'a totu feliuulu de ómeni, veniti ori dela vecini d'alaturea, ori de peste nóue mări si nóue tieri; toti adacu cu densii obiceiuri si marfuri de totu soiulu. Intra deci, domni'a ta, scriitoriu, intr'unulu din aceste bazaruri nesfersite si incumetézate-te a cumpará marfa curatu romanésca, produsari cum s'ar dice ale geniului romanescu. Grea si adese ori neroditóre munca!

Ceea ce este si mai greu, ceea ce te umple adese ori de adenca mahnire e si faptul urmatoriu: ai cumperatu marfa streina, ai luat bunaoára o foto s'eu o ia de Campu-lungu facuta la Vien'a, le intrebuintiedi si poti jará ca intrebuintiezi facutulu industriei romane, cu alte cuvinte esci gat'a se-ti pui man'a in focu sustienendu ca fras'a dumnitale, e curatu romanésca. Nu trece multu, si audi poporulu, tieranulu, vorbindu, dicendu fras'a Dumnitale, dar nu ca dt'a; te gandesci, te macini cu mintea si la urm'a urmeloru totu trantiuditu vedi ca ai fosta; dicu *frantiuditu* pentru-ca asta nepaste ti-se intempla mai adese ori.

Nepaste s'eu blastemu, impestrilitatur'a s'eu ridiculu, acestu continuu fenomenu alu vorbirei romane devine nesuferitu cand pentru lucruri vechi, pentru descrierea nu a unui *five'o clock* s'eu a unei *serataobol*, ci pentru acei'a a unui obicei s'eu unei intemplari betrane si ca adeveratu romanesci, scriitoriuulu intrebuintieza nenumeratele si istoricele *modernitáti* ale limbei romanesci s'eu mai bine neromane.

Sciu ca in lamurirea unei cestiuni de nóue civilisatiune, cestiune de care stramosii si pana si parintii nostri nici nu visau, scriitoriuulu nu va putea se nu intrebuintieze termenii mai multu s'eu mai putienu ciudati ai limbeloru streine; nici vorba ca nu voru cautá in betranulu Urechia cum se dicea pe vremea lui *the Bucarest Tramway*, intocmai cum nici Italianii, cari nu facu parte din purissim'a Academi'a dela Crusc'a, numai ascépta se invieze Dante pentru a le spune cum se dicea pe italianesce curatu cuvintulu *ciocolata*. Dar cand e vorb'a a se vorbi de cutare s'eu cutare stramosiésca datina, s'eu istorica intemplare

romanésca e pecatu une-ori, ori ridicolu alte-ori, e totdeun'a reu se amesteci cuvintele de acum 100 de ani cu cele de acum o luna aparute pe ulitiile Parisului si aduse cu *Oriental-Espres* si la noi, in tiér'a romanésca. Dupa „Romanulu“ *Gion.*

Timisiór'a in 18/30. Martiu 1885.

Stimate Domnule Redactoru!

E unu lucru cunoscutu si in câtva si naturalu, că acel'a, care la vre o alegere n'a reusitu, totdeun'a scie se aduca o mia si o suta de cause pentru espicarea, caderei sale, si cauta motivele ori unde, numai acolo nu, unde se afla, adeca in vointi'a populului. Din acésta cauza si inca pentru aceea, ca nu numai cavalerismulu, dar chiar si umanitatea aduce cu sine, ca catra cei cadiuti se fimu toleranti si generosi, n'am reflectatu cu nici unu cuventu la tóte, câte de o septemana incóce a scrisu dlu Paul Rotariu in „Luminatoriulu“ despre alegerile sinodale in cerculu Timisiórei. Dar cand vedu, ca dlu Rotariu devine tot mai cutezatoriu in atáculu seu personalu, desi nu este aici o iota adevératu din tóte, câte scrie, si fiindcă elu nu se lupta ca omu, care ataca numai acolo, unde se póta si celu atacatu defendá, căci elu nici pre bani nu publica nici cea mai mica notitia ori rectificare in jurnalulu acel'a, in care me ataca, adeca in jurnalulu „Luminatoriulu“ in intielesulu adevérului sum silitu se ceru ospitalitate la pretiuitulu jurnalulu „Biserica si Scoó'a“, care e chiamatu in loculu primu a defendá interesele bisericeii si scólei nóstre si a veghiá, ca la alegerile pentru biserica se nu se comita nici unu abasu. Te asigurazu Dle Redactoru, ca daca alegerea mea s'ar fi intemplantu astfelu, precum o descrie dlu Rotariu, eu a-si fi celu d'antaiu, care a-si refusá mandatulu. Alegerea mea inse s'a intemplantu in modulu celu mai onestu si celu mai curatu din lume. —

Cu tóte ca ataculu s'a intemplantu in modu de tot scárbosu, eu nu voiu fi de felu agresiviu si încát numai se póte chiar si polemi'a voiu evitá-o, si me voiu restringe la istorisirea obiectiva a celoru intemplate, fiind siguru, că atunci on. cetitori insisi vor formá verdictulu loru asupra manierei celei nedemne de lupta a dlui Rotariu. Voiu scrie sine ira et studio.

Indata ce au fost denumiti comisarii consistoriali pentru alegerile sinodali, m'au facutu atentu, se bagu bine de séma, căci dlu Rotariu pentru aceea a steruitu se fie tramisu, ca comisariu in cerculu Chiseten, unde am fost alesu eu in periodulu trecut, ca se caute se me trantésca acolo, precum a steruitu din tóte puterile si in tóte modurile neertate dar fara resultat se impedece si alegerea mea in comitetulu parochialu de aici. Cand mi s'a facutu impartasirea amintita, am respunsu, ca eu la cerculu Chiseteniului nu mai reflectezu, ci dorescu ca se fie acolo amicul meu dlu Constantin Lazar alesu, carui'a, pre cum si protopopulu tractualu si la alti cunoscuti din acelu cercu am si scrisu in acestu sensu. Daca voiu fi in vre unu altu cercu alesu, e bine, daca nu, ér e bine, nu pierdu nici eu, nici sinodulu nimicu, vor fi altii mai harnici, ca mine. Asia am cugetatu.

Cand inse multi alegetori fruntasi atât de aici, cât si din cercu m'au provocatu si pe mine si pe mai multi dintre amicii mei, ca se li recomandámu pe cineva in loculu dlui Rotariu, pe care din o multime, de cause nu vréu se-lu aléga de felu si cu atât mai putienu, că dlu protopopu Dreghiciu i-impune formalu

pe densulu si pe dlu Ungurian, si cand fórte multi alegetori au dechiaratu, că ei in tot casulu voru votá pentru mine fie alu doilea cine va fi, dar cu deosebire cand am capetatu scire positiva, ca contrarii nostrii lucra din tóte puterile precumu dupa marturisirea insusi a dlui Ungureanu, au lucratu si la alegerile pentru congresu, *ca se nu fu nici eu, nici vre unulu din inteligenti'a din locu alesu in nici unu cercu si cand in fine in urm'a acestoru jurstári o conferintia de romani gr. or. tienuta sub presidiulu unui barbatu inbetranitu in onóre si stimatu de toti, m'a provocatu se primescu eu a fi unulu dia candidatii acestui ceru: a fost cu atât mai imposibilu se dicu, ca nu primescu o eventuala alegere, căci nu puteamu sci, că nu va reesi dlu Rotariu de alu doilea, ori ca nu se pune si in altu cercu in combinatiune, precum s'a pusu si de Ungureanu si aici si la Ving'a.*)*

Tóta activitatea conferintiei sus namite a constatu in aceea ca la vre-o 4—5 preoti m'a recomandat pentru mine de candidata. Altceva nu s'a intemplantu nimicu; cu atât mai putienu e adevératu că ar fi fost cea mai mica ingerintia streina. Poporulu nostru e destulu de maturu, că se nu permita se se amestece streinii in afacerile nóstre bisericesci, ba e atât de jalasu pe dreptulu seu, că nici fruntasiloru nostri nu li-lasa cá se-i impuna pe cinev'a. A recomená inse este ori cui permis, apoi e treb'a alegatoriloru, daca votéza pentru celu recomandat ori nu. Atát'a si nimicu mai multu a facutu si conferintia nóstra.

Dupa ce s'au intemplantu alegerile, vine cinev'a din St. Mihaiulu-romanescu, inpartasiesce redactorulu dela „Sudungarischer Lloyd“ de aici, fara scirea si vói'a nóstra ca in comuu'a loru m'au alesu pe mine, ér redactorulu neintielegédu afacerile nóstre bisericesci, serie o notitia dupa placulu seu pe atât de necesactu, pe cât de nepotriviutu. Eu indata in numerulu proximu alu numitului jurnalulu am publicatu sub numele meu o epistola deschisa catra redactorulu acelei foi, unde nu numai i am espicatu retacirea s'a, dar am si protestatu energicu, in contra acelei presupuneri, ca in afacerile nóstre bisericesci si scolare s'ar face politica. Numerulu respectivu din „Sudung. Lloyd“ Ti-lu alaturu intregu aici, si Te rogu, Domnule Redactoru, că daca cumv'a ti-permite spatiulu se reproducu verbalu epistól'a mea barem sub linia, ca se se convinga ori cine despre tienut'a mea corecta.

Dlu Rotariu a facutu capitalu politicu din notiti'a cea dantai'a a numitului jurnalulu germanu, desi deja de 2 dile esise si respunsulu meu, cand a aparutu ataculu celu d'antaiu in contr'a nóstra in „Luminatoriulu.“ Védiendu, că dlu Rotariu nu ia nici o notitia despre respunsulu meu, intr'o epistóla recomandatata l'am rugatu se publice si respunsulu, dar elu ca totdeun'a, n'a aratatu nici cea mai mica loialitate si ecuitate. Védi bine, atunci s'ar fi convinsu si publiculu seu, ca elu umba numai cu neadeveruri si vrea se amagéca poporulu.

A venit apoi scrutiniulu. Despre decurgerea acestui'a numai aceea potu spune, ce mi-a impartasitu deputatiunea sub conducerea dlui substitutu comisariu consistorialu, adeca a dlui Miu Bosioc, care mi-a adasu mandatulu. La scrutiniu a fost atât comisariulu, cât si substitutulu lui pre cum si notariulu *ómenii dlui Rotariu si acesti'a au refusat* parte pentru defecte formale, parte pentru că n'a venit cu proto-

*) Pentru orientarea onoratului publicu notámu, ca dlu Emanoil Ungureanu a fostu candidat in cerculu Ving'a de inteligenti'a din acelu cercu. Redactiunea.

colulu de alegere omulu de incredere, ci vre unu altu streinu, siese protocóle, in care a avutu dlu Rotariu ceva peste 60, si si eu circ'a 150 de voturi, asia incât daca s'ar fi primitu tôte protocólele, eu a-si fi reesitu cu multu mai mare maioritate, ca acum'a. Se intielege simtiulu de dreptate (!) a dlui Rotariu nu permite, ca se faca amintire si despre refusarea aceluor protocóle, care au contienutu numele meu! Protocólele de alegere trebue se fie deja la ven. consistoriu, si Ve puteti convinge, ca e din cuventu in cuventu asia, precum o scriu eu.

Abusu la alegeri s'au intemplat, precum suntemu noi din isvorulu celu mai siguru informati, numai in doue comune, care au datu tôte voturile esclusivu dlui Rotariu si Ungureanu, aici s'au pusu in locu de 4 resp. 13 voturi câte 50 in fiecare protocolu. Avem si dovedile la mani, dar in interesulu autonomiei nóstre bisericesci n'am voitu se facem scandalu, pre cum s'a facutu la Bogsia, la Seliste (Vedi Telegrafulu Romanu Nr. 29) etc.

Atât e totu, ce ve potu impartasi despre alegerile sinodali in acestu cercu, care dupa cum vedeti a decursu in modulu celu mai corectu. Dlu Rotariu inse nu se póte nici de cum inpacá cu ideia aceea, cá densula se póta cadé fatia cu unu simplu telegrafistu, fatia cu unu omu streinu, necunoscutu si neibitu, cum me descrie elu, de cand sum alesu, necugetandu cá prin acést'a i-si da numai siesi lovitur'a cea mai mare, cáci daca sum eu unu simplu telegrafistu, omu streinu, necunoscutu si neibitu, apoi cu atât mai mare rusine e ca densulu a caditu facia cu unu astfeliu de omu neinsemnatu.

Eu sum de putieni ani aici, aceea e adeveratu. E inse cu atât mai mare onórea, cá eu si in scurtu timpu am fost fericitu a cascigá simpatia unei fórte considerabile parti dintre romani, care la tóte ocaziunile si la cele mai diferite posturi de onóre m'a alesu parte unanimu, parte cu fórte mare maioritate.

Spre a se mangaiá acuma dlu Rotariu se geréza de martiru politicu si scrie, cá noi voim se deprimámu semtiulu nationalu. Audi lume! Noi, cari la tóte intreprinderile romanesci conlucramu dupa modestele nóstre puteri, dar cu tóta energi'a vointiei si inimei curate nationale, tocmai pentru desceptarea simtiului, noi se voim se deprimámu acestu simtiu! Daca se deprima, atunci numai prin procedur'a cea vatamatóre fatia cu lumea intréga a dlui Rotariu se deprima, care este inimicu hotaritu la ori ce societate, ori intreprindere romanésca, indata ce nu e draguti'a sa persóna in frunte. Pe mine specialu me mai suspicionezá, cá eu prin politica am ajunsu la secretariatu, si acum aspiru la avansamentu. Si acést'a e tocmai asia de neadeveratu, ca tóte celelalte scrise de domniului. Eu sum secretariu deja de 13 ani, adeca dela anulu 1872, pe cand si dlu Rotariu a fost oficiantu, ce ar fi si adi, daca l'ar fi alesu de pretoru in Ving'a. Si daca mai am se facu vre unu avanjamentu, 'lu voiu face, cá corespundu in oficiu, si cá sum singurulu intre toti colegii mei din tíera, carele pre langa cualificatiunea speciala de oficiantu — am depusu si censur'a de advocatu.

Va se dica n'am nici o lipsa se intrebuintiezu spre acestu scopu alte cai. A calumniá e usioru. Eu i ertu, se-i erte si Ddiu!

Rogu scusele pré onoratiloru cetitori, ca amu scrisu câteva sire si despre persón'a mea modesta. Am fostu silitu la acést'a, dar este pentru prim'a si ultim'a óra.

Si acuma faiescu cu acea dorintia ferbinte, cá ceriulu se lumineze pe cei retaciti, ca apoi cu iubire adeveratu crestinésca se conlucrámu cu totii cu puteri unite pentru promovarea binelui bisericeii si natiunii nóstre!

Cu distinsa stima

Petru Oprisiu,
deputatu sinodalu si congresualu.

D i v e r s e .

* **Chirotoniri.** Prin Pré Santi'a S'a, Parintele Episcopu alu Aradului Ioan Metianu s'au chirotonitu intru preoti urmatorii clerici absoluti: *Teodor Sierbanu* pentru parochia Bichisia, protopresviteratulu Chisineului, *Nicolae Balt'a* pentru parochia din Ciuciu, protpresv. Halmagiului, si *Vasiliu Popoviciu* pentru parochia din Meziadu, protopresv. Beiusiului.

* **Denumire.** Parintele *Vasiliu Belesiu*, capelanu in Chitighazu este denumitu de capelanu castrensu clas'a a dou'a in armata cesaro-regésca.

† **Necrologu.** Parintele din Dezn'a *Melentie Fauru* in Joi'a mare 21/III. a. c. la 12 óre si-an datu sufletulu in manile creatoriului, in urmarea unui morbu de 12 zile, in etate de 50 de ani, si pastorindu-si turm'a s'a cu cea mai mare acuratétia in restimpu de 23 ani; osamintele-i se voru astrucá langa biserica din locu Sambata la 2 óre d. m. unde sunt asediate si remasitiile parintiloru sei. Lu-deplangu trei fii: Iuliu, Silviu si Virgiliu, dintre cari cei doi din urma sunt minoreni, lu-deplangu mai multi confrati preoti cu cari in cea mai buna armonia si-a petrecutu viétia, dar lu-daplinge intregulu publicu, care numai l'au cunoscutu si cu deosebire pre langa frate si surori lu-jelesce poporulu pe care l'a pascutu, sub restimpulu functiunei sale ducandu-lu la pasiune buna cu intieptiunea s'a. Parintele adormitu au fostu de mai multi ani membru la scaunulu protopresv. fost'au esemplulu tuturoru preotiloru din tractu, — si ca preotu inteligentu multe lupte bune au dusu in de-seversire pre terenulu bisericescu, de unde urméza, ca biserica nóstra gr. or-prim mórtea sa au pierduta unu barbatu de specialitate.— Fie-i tiarín'a usióra si memori'a binecuventata! *Z. Milianu*, preotu in Monésa.

* **Prelegere publica.** Domnulu *Petru Popoviciu*, invetiatoriu in Arad, va tiené Luni la 6. Apriliu n. in sal'a institutului pedagogico-teologicu in favorulu societátii „Progresulu“ din Aradu o prelegere publica. Subietulu acestei prelegeri va fi: „Electricitatea pretutindenea Magnetismulu animalu.“

* **Dare de séma.** Veniturile si spesele balului Reuniunei femeiloru romane din Aradu datu in 5 febr. 1885. I. Din bilete 328 fl. II. Din suprasolviri dela urmatorii domni: Ilustritatea S'a Dlu Ioanu Metianu episcopu 8 fl. Iosif Cociuba 3 fl. Petru Suciu 3 fl. Vasiliu Mangr'a 1 fl. Iancovicu 1 fl. Augustin Hamsea 1 fl. Ioanu Cornea (Repsig) 80 cr. Neszli 1 fl. Ilie Bozganu 1 fl. P. Suciu (Orade) 1 fl. Demetriu Bonciu 3 fl. I. Maresiu 1 fl. Lazar Ionescu 1 fl. A. Caracioni 1 fl. Sav'a Macinicu 1 fl. I. Botto 10 cr. Dr. N. Oncu 5 fl. Kell Lipot 2 fl. Aureliu Suciu 10 fl. v. a. sum'a 44 fl. 90 cr. — III. Din contribuiuri si colecte: Jakabfi Géza 5 fl. Steinizer Imre 1 fl. M. Besanu, Lugosiu 3 fl. An'a Dogariu 5 fl. Petru Bogdanu, Criscioru 1 fl. Ioanu Tieranu, Lipov'a 3 fl. Eugen si Alesandru Mocioni 10 fl. Aureliu Maniu, Oravitia 5 fl. Dr. At. Siandoru 5 fl. dn'a Catarin'a Pa-

guba 5 fl. Leucuti'a, Simand 2 fl. Vincentiu Babesiu
 4 fl. Antoniu Mocioni 4 fl. Alesandru Mocioni 4 fl.
 Fabiu Rezei 5 fl. Nicolau Olteanu 5 fl. Emanuilu
 Ungureanu 5 fl. Silviu Rezei, Orade 1 fl. G. Feieru,
 Ineu 5 fl. Stefan Antonescu, Lugosiu 3 fl. dn'a ved.
 Popoviciu 2 fl. dn'a Elen'a Nicodinovicu 2 fl. Voicu
 Hamsea 3 fl. Dr. Ciacslau, Pecic'a 2 fl. Franciscu
 Hosu, Dev'a 1 fl. Ioanu Saciu, B. Comlosiu 2 fl. Va-
 siliu Ignatu, Beiasiu 3 fl. Prin colect'a dlui Ioanu
 Mladinu din Curticiu: Iuli'a si Silvi'a Bocsianu 2 fl.
 Silvi'a Tamasidanu 2 fl. V. Mironu 3 fl. Emili'a Po-
 pescu 5 fl. Florea Albiciu 2 fl. Alois'a Goldisiu 2 fl.
 Ecatarin'a Popoviciu 2 fl. Rocsinu 1 fl. Irin'a si Emi-
 ni'a Radneanu 5 fl. F. Budai 1 fl. Carolin'a Mladinu
 2 fl. Ioanu Mladinu jun. 2 fl. Prin colet'a dlui Iosif
 Botto in Nadlacu: Vinc. Marcovicu 2 fl. George Sier-
 banu 2 fl. M. Chicinu 2 fl. T. Petianu 1 fl. P. Paikó
 1 fl. M. Farkas 1 fl. Dalos István 1 fl. Könyves Samu
 50 cr. S. Lugosianu 1 fl. Ioanu Caracioni 1 fl. Ioanu
 Rosu 1 fl. Iustin Teuceanu 5 fl. Prin colect'a dlui
 Nicolau Zigre din Orade: Ioanu Papu 2 fl. Ieroteiu
 Belesiu 2 fl. Petru Ionasiu 1 fl. Nicolau Zigre 2 fl.
 Prin dlu Adalbertu Mihailovicu din Siri'a 23 fl. Prin
 colect'a dlui Isidor Popescu: Isidor Popescu 2 fl.
 Georgiu Popoviciu 2 fl. Mari'a Popoviciu 2 fl. Ioanu
 Gurbanu 1 fl. Antonia Dunc'a 2 fl. Teodor Bucatosiu
 1 fl. Const. Gurbanu 5 fl. Prin colect'a dlui Nicolau
 Popoviciu Caransebesiu: Traian Barza 1 fl. Dr. Ioan
 Paulu 1 fl. Nicolau Popoviciu 1 fl. Prin colect'a dlui
 Iustin Popoviciu din B. Gyula: Iustin Popoviciu 1 fl.
 Laczko P. 50 cr. Georgiu Misiciti'a 75 cr. Prin co-
 lect'a dlu Visarion Romanu din Sibiu: Eeselenti'a
 S'a Miron Romanulu 5 fl. Nicolae Popea 2 fl. Dr.
 Ilariu Pusicariu 1 fl. Paulu Dunc'a 1 fl. Iacob Bo-
 log'a 1 fl. Iosif St Siulutiu 1 fl. Gregoriu Mateiu 1
 fl. Putienu dela noi multu dela Ddieu 1 fl. Petru
 Rosic'a 1 fl. Caliculu 2 fl. Ioanu de Pred'a 1 fl.
 Basiliu P. de Harsanu 1 fl. Mari'a Dim'a 1 fl. Dr.
 Ioan Nemesiu 1 fl. Dr. Aureliu Brote 1 fl. Ioan Sla-
 viciu 1 fl. Const. Bugarszky 1 fl. Petru Nedelcovicu
 1 fl. Georgiu Baritiu 1 fl. Dr. I. Mog'a 1 fl. Ioan
 Badila 1 fl. Simeon Popescu 1 fl. Alesandra Sebu 1
 fl. Const. Stezaru 1 fl. Nicolau Cristea 1 fl. Sabin S.
 Piso 1 fl. Ioan Ghibu 1 fl. Ioan Popeseu 1 fl. Visar.
 Romanu 1 fl. Prin colect'a dlui Paul Fasie din Vas-
 cou: Petru Dale 2 fl. Cula Nica lui Mihaiu 1 fl. I.
 Nica a Sandrului jade 1 fl. Nicolau Ciocanu 1 fl. Savu
 Andru notariu 1 fl. Paul Fasie 2 fl. — la oalta
 238 fl. 75 cr.

Sum'a totala 611 fl. 65 cr.

Se scadu spesele balulului 255 fl. 25 cr.

remane venitu curatu 356 fl. 40 cr.

Despre venitul aloru 5 prelegeri publice tiente
 in sal'a institutului din Aradu in favorea fondului
 Reuniunei femeiloru romane:

Prelegerea	I. R. Ciorogariu	20 fl. 40 cr.
"	II. A. Hamsea	22 fl. 50 cr.
"	III. Musicala	28 fl. — cr.
"	IV. V. Mangra	29 fl. 20 cr.
"	V. P. Popoviciu	17 fl. 80 cr.

Parintele Grozda Petru din Simandu
 in favorea prelegeri a III-a . . . 10 fl. — cr.

sum'a veniteloru 127 fl. 90 cr.

substragendu-se spesele 25 fl. 54 cr.

remane venitu curatu 102 fl. 36 cr.

La acestea prelegeri preste pretiulu de intrare au su-

prasolvitu urmatorii: Ilustr. Sa I. Metianu episcopu
 5 fl. Georgiu Lazaru 5 fl. Aureliu Saciu 5 fl. Hor-
 tensia Paguba 50 cr. Ignatiu Papp 50 cr. Vasiliu
 Pap 1 fl. Pecicanu 50 cr. Dr. Georgiu Popa 1 fl. M.
 Bocsianu 1 fl. Dr. A. Siandoru 2 fl. S. Popoviciu 50 cr.
 Veturia Desseanu 50 cr. Iulia Bonciu 1 fl. I. Goldisiu
 1 fl. 50 cr. Nicora 1 fl. Laszlo 50 cr. M. Olteanu
 1 fl. Simeonu Anciu 50 cr. Ioanu Saciu 1 fl.

Arad 18/30 Martie 1885.

Hermine P. Desseanu.

presiedint'a reuniunei.

Letitia Oncu,

cassier'a Reuniunei.

Convocare.

In intielesulu §-lui 10 din Statute avem onóre
 a convocá adunarea generala a membriloru „Asocia-
 tiunei nationale aradane pentru cultur'a poporului romanu“
 in Arad, pe Luni in 1/13. Aprile a. c. la 9 óre dimi-
 neti'a, in sal'a institutului pedagogicu-teologicu.

Pe langa obiectele indicate in statute se vor
 mai lua in discusiune si alte obiecte ce vor intrá
 eventualu pana in diu'a adunarei generale.

Arad, 21. Martiu (2. Aprile) 1885.

Vasile Mangra,

directoru secund.

Romul Ciorogariu,

notariu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de capelanu pre langa
 parochiulu Ioan Popoviciu din Merulu, protteratulu Ca-
 ransebesiului se escrie concursu cu terminu de 30 de
 zile socotite dela 1-a publicare.

Emolumintele sunt: $\frac{1}{3}$ parte din venitul sto-
 larii si din biru care facu aprosimative 106 fl. la
 anu si 16 jugere din sesia parochiala.

Voitorii de a ocupa acestu postu, au se trimita
 pentru comitetulu parochialu din Merulu, petitiile in-
 struate conform reg. pentru parochii de a III-a clasa,
 la adresa prea onor. d. protteru Nicolae Andreeviciu
 in Caransebesiu pana la terminulu aretatu; éra con-
 form § 18 din regulamentu cu scirea lui a-se presentá
 in comuna.

Merulu, in 11. Martiu 1885.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Domnulu protopopu tractualu.

Conform decisiunei Ven. Consistoriu aradanu
 din 5 Fauru a. c. Nr. 613, se escrie concursu pentru
 statiunea vacanta de invetiátore din comun'a Paulisiu,
 protopres, Totovaradii cu terminu de alegere pe
 Duminec'a din 7 Aprile st. v. a. c.

Emolumintele sunt:

1) In bani gat'a 200 fl.

2) 8 orgii de lemne din care se incaldiesce si scól'a.

3) Pentru scripturistica 5 fl.

4) Pentru conferintia 10 fl.

5) Pentru curatoritu 12 fl.

6) Se ascépta segregarea islazului cât mai cu-
 rendu, cand pe partea invetiátoresei se va capeté 14
 jugere de pamentu si

7) Cuartiru cu gradina.

Doritórele de a ocupa acestu postu suntu avi-
 sate a-si adresá recursele Comitetului parochialu, si
 ale trimite Rev. Domnu Vasiliu Belesiu protopresvi-
 teru si inspectoru scol. in Totvárád. pr. Soborsin.

Paulisiu la 3 Martiu 1885.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu; Vasiliu Belesiu, protop.